

Amateur-archeologen hebben vooral plezier in hun werk

'Ik was de held van de dag'

Een archeoloog is iemand die in de grond zit te staren of hij tussen duizenden kiezelstenen soms een vuursteentje ziet dat door de prehistorische mens is bewerkt. Een merkwaardige bezigheid van eenlingen. Toch zijn er in Nederland duizenden mensen die een groot deel van hun tijd besteden aan amateur-archeologie. Zonder hen zou slechts een fractie zijn opgegraven van wat er nu in de musea is te zien. Eind oktober vierde de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) haar vijfendertigjarig bestaan. In Leiden werd een ware feestdag voor de bezeten amateur belegd.

Karin van Lierop

De Archeologische Werkgemeenschap Nederland werd op 6 september 1951 opgericht en verrichtte haar werkzaamheden aanvankelijk vooral alleen in West-Nederland. In de begintijd had dit gebied niet erg de belangstelling gehad van de archeologie. Er zijn boven de grote rivieren bij voorbeeld veel minder sporen van Romeinse bewoning te vinden en in de Middeleeuwen hebben grote delen van Zuid- en Noord-Holland weer enige tijd onder water gestaan, waardoor er ook weinig vroeg-middeleeuwse vondsten zijn te verwachten.

Toen na de Tweede Wereldoorlog de verstedelijking in de Randstad met rasse schreden tot stand kwam, werd het velen duidelijk dat als er niet snel werd ingegrepen de sporen van ons vroege verleden in dit gebied wel eens helemaal verdwenen zouden kunnen zijn. Actie was dus geboden en daar het aantal beroepsarcheologen gering was, meende de AWN dat hier een taak voor haar was weggelegd.

Archeologie was aan het begin van de negentiende eeuw bij uitstek een amateuristisch gebeuren. Het waren mensen die in hun omgeving prehistorische vondsten deden en die deze zaken, wanneer zij tenminste vervoerbaar waren, mee naar huis namen en ze daar uitgebreid bestudeerden. Enkele vreemde theorieën over de eerste bewoners van Nederland ontstonden in die tijd, maar het Verlichtingsdenken zorgde er ook voor dat archeologie onderwerp van discussie werd in serieuze wetenschappelijke kringen. In de loop van de negentiende eeuw nam de kennis over de aarde enorm toe. Mensen als Darwin kwamen met theorieën over hoe de veranderingen in planten en dieren tot stand kwamen. Ook het idee dat de mens niet rechtstreeks in zijn huidige vorm op aarde verschenen is, maar zich ontwikkeld heeft uit de aap of uit enkele



Archeologie is voor de één een interessante baan en voor de ander een leuke vrijetijdsbesteding.

voorvormen van de homosapiens trok de aandacht

Het was A.E. van Giffen die in Nederland de moderne opgravingstechniek gestalte gaf. Zijn wijze van werken waarbij men het onderzoeksterrein verdeelt in vakken en alle vondsten nauwkeurig intekent, wordt tot op de dag van vandaag nog bijna ongewijzigd gebruikt. Van Giffen was ook de eerste die gebruik maakte van de kennis van andere specialisten. Hij maakte archeologie tot een multidisciplinair gebeuren door biologen, geologen en historici bij zijn werk te betrekken. Maar hij zocht het niet alleen hoger op. In de jaren dertig werd het opgravingsproject bij Valkenburg (Z.H.) bekend. Hier realiseerde Van Giffen een grote opgraving om de sporen bloot te leggen die de Romeinen in de grond hadden achtergelaten. Om dit grote werk te kunnen realiseren wist Van Giffen van deze onderneming een werkgelegenheidsproject voor werklozen te maken. Er zijn foto's bekend van heerlijk zonnige en zeldzaam zorgeloze dagen in Valkenburg. Plaatjes van mensen die graven, met kruiwagens rijden en thee

drinken. Dat waren de amateur-archeologen tegen wil en dank. Werkverschaffing is de archeologie bijna niet meer. Hoewel, nog dit jaar is in Noord-Holland een project van de Universiteit van Amsterdam van start gegaan waarbij men wil proberen om het totaal aan nog in de bodem aanwezige schatten in kaart te brengen. Daarvoor is het nodig over de velden te wandelen en aantekeningen te maken van kleine kleuren hoogteverschillen in de bodem. Deze gegevens, te zamen met luchtfoto's geven een goede indicatie van vindplaatsen. Aan dit project konden mensen deelnemen die langer dan een jaar stonden ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke arbeidsbureaus.

Voor de mensen van de AWN blijft archeologie echter over het algemeen een vrijetijdsbesteding. In kleine plaatselijke afdelingen gaan nu al vijfendertig jaar mensen regelmatig in het weekend en in de vakantie aan de slag. Door amateurs worden over het algemeen kleine opgravingen ter hand genomen. Het is tegenwoordig in alle afdelingen van de AWN gewoon een